

Bijlage 2: Overzicht van de verschillende partijen en hun rol ten aanzien van inwonersparticipatie

De gemeente Edam-Volendam wil een samenwerkende overheid zijn. In paragraaf 5.1 hebben we beschreven wat dat betekent en wat inwoners en andere partners van ons mogen verwachten wanneer wij de initiatiefnemer zijn van een project of beleid. De gemeente kan ook andere rollen vervullen, zoals vergunningverlener, subsidieverstrekker of handhaver.

In deze bijlage beschrijven we wat wij van anderen verwachten, en welke rollen zij vervullen.

Wat verwachten wij van anderen?

Van andere overheden, bedrijven, inwoners en maatschappelijke organisaties vragen wij een actieve houding om vanuit eigen expertise, verantwoordelijkheid en mogelijkheid samen onze samenleving en ons grondgebied op een goede manier te beheren, beschermen, gebruiken en ontwikkelen.

Andere overheden

Gelijkwaardig partnerschap vormt de basis voor samenwerking met andere overheden, waarbij iedere partij vanuit de eigen expertise, verantwoordelijkheid en mogelijkheid bijdraagt. Voor bedrijven, inwoners en maatschappelijke organisaties werken we samen als één overheid zodat we een betrouwbare partner zijn.

Initiatiefnemers

De initiatiefnemer draagt de verantwoordelijkheid voor de inrichting van het participatieproces rondom zijn initiatief: het voorbereiden en uitvoeren ervan, en de verslaglegging. We vragen hen om, net zoals de gemeente dat doet, aan het begin een participatieplan te maken. Liefst samen met de inwoners en andere belanghebbenden.

We verwachten van initiatiefnemers dat:

- Initiatieven bijdragen aan de ambities zoals we die in ons beleid hebben aangekondigd;
- Zij goed in kaart brengen wie belang hebben bij hun initiatief;
- Zij hun plannen in voldoende mate met belanghebbenden afstemmen;
- De initiatiefnemer aantoont hoe hij de belangen van anderen in kaart heeft gebracht, hoe hij daar rekening mee houdt en hoe de plannen daarop zijn aangepast.

Samenwerkingspartners en belanghebbenden

Als wij samenwerken vragen wij deelnemers binnen die samenwerking om:

- Hun ideeën, wensen, vragen, creativiteit en deskundigheid met ons en elkaar te delen;
- Te respecteren dat wij binnen samenwerkingsverbanden en bij tegengestelde belangen vaak vooraf geen uitspraken en toezeggingen (kunnen) doen, en te accepteren dat wij het algemeen belang dienen door eerst te luisteren zodat wij daarna zorgvuldige afwegingen kunnen maken.

Datzelfde geldt voor mensen en organisaties die vanuit een bepaald belang participeren.

Hieronder noemen we enkele specifieke groepen belanghebbenden. Eerst naar gebied, dan naar onderwerp.

Dorps- en wijkraden

De dorps- en wijkraden zijn een verbindende schakel tussen de inwoners onderling, en tussen de gemeente en de inwoners. Zij spelen een belangrijke rol bij het stimuleren en faciliteren van initiatieven van inwoners en van samenwerking onderling en met de gemeente.

De relatie tussen de gemeente en de dorps- en wijkraden kenmerkt zich door tweerichtingsverkeer. Dat wil zeggen: van beide kanten gericht op samenwerking, in vertrouwen en met respect voor elkaar. Beide partijen signaleren ontwikkelingen, behoeften en kansen en geven die aan elkaar door. Dorps- en wijkraden adviseren de gemeente gevraagd en ongevraagd.

Bij onderwerpen die gevoelig liggen in de samenleving of waar individuele belangen van inwoners een rol spelen, zal de dorps- of wijkraad eerder een overlegplatform zijn en meedenken over de vorm van de participatie dan zich als vertegenwoordiger namens alle inwoners opstellen. Bij andere onderwerpen vertolkt de dorps- of wijkraad zo goed mogelijk het algemene belang van de inwoners.

De dorps- en wijkraden zijn geen volksvertegenwoordiging, of controlerend orgaan. Die rollen zijn voorbehouden aan de gemeenteraad.

In onze gemeente zijn op dit moment zes dorpsraden en een wijkraad actief:

- Kwadijk
- Hobrede
- Middellie
- Oosthuizen
- Oude Kom Volendam
- Schardam
- Warder

In Beets verkent men de mogelijkheid om de dorpsraad weer op te starten. De Wijkraad Breed Edam heeft na de zomer van 2024 besloten om zichzelf op te heffen. De website van de gemeente bevat een lijst van dorps- en wijkraden met hun contactgegevens.

Gezamenlijk Dorps- en Wijkradenoverleg

Dit overlegplatform van de dorps- en wijkraden en de gemeente heeft als doelen:

- Elkaar onderling informeren;
- Gezamenlijk participeren over onderwerpen die (zo goed als) alle dorps- en wijkraden aangaan;
- Gezamenlijke initiatieven en acties nemen, faciliteren en ondersteunen en onderlinge samenwerking stimuleren.

Het overleg is niet besluitvormend.

Belangengroepen op onderwerp of doelgroep

In de gemeente zijn verschillende belangenorganisaties en overlegplatformen actief. Zij denken graag, en liefst in een vroeg stadium, mee over het project of initiatief. Net als de dorps- en wijkraden zijn zij een belangrijke bron van informatie over wat er leeft en speelt, of een onderwerp gevoelig ligt en welke verwachtingen er leven rondom een onderwerp of project.

We noemen hieronder enkele van de meest actieve :

- Het Cultuurplatform en de stichting Kunst en Cultuur Edam-Volendam;

- Historische verenigingen, zoals Vereniging Oud Edam. Meerdere dorpen hebben een historische vereniging;
- De ondernemersverenigingen;
- Het Sportplatform;
- De Seniorenraad.

Deze lijst is allesbehalve uitputtend. We raden initiatiefnemers aan om contact op te nemen met de gemeente om na te gaan welke organisaties mogelijk betrokken zouden willen zijn.

Gemeenteraad

De gemeenteraad heeft meerdere rollen:

- Vanuit de volksvertegenwoordigende rol legt hij zijn oor te luister in de gemeenschap, geeft hij een stem aan de belangen en opvattingen die in de gemeenschap leven, en doet hij richtinggevende uitspraken;
- Vanuit de kaderstellende rol stelt hij het inwonersparticipatiebeleid vast en kan hij desgewenst van tevoren kaders meegeven aan de participatie over een bepaald project of beleidsonderwerp waarvan de gemeente de initiatiefnemer is;
- Vanuit de controlerende rol oordeelt de raad of het college het inwonersparticipatiebeleid binnen de vastgestelde kaders heeft uitgevoerd.

Wanneer inwoners en andere belanghebbenden worden uitgenodigd om te participeren, schept dat verwachtingen. De gemeenteraad geeft het college in dit beleid ruimte om inwoners en andere belanghebbenden in sommige gevallen mee te laten beslissen of zelf te laten sturen (de hoogste treden van de participatieladder). Het is van belang dat daarbij voor alle partijen duidelijk is wat de kaders zijn waarbinnen die ruimte wordt geboden, wat men wel en niet mag verwachten.

In alle gevallen is en blijft de gemeenteraad de eindbeslisser. De raad zal een besluit nemen waarbij het alle belangen tegen elkaar afweegt. Dat besluit kan op gespannen voet staan met wat bepaalde groepen belanghebbenden willen. Dergelijke afwegingen vragen om sensitiviteit en evenwichtskunst.